

Globos Standartai

Europos globėjų tinklo (EGN) standartai, taikomi teikiant globos paslaugas nelydimiems ir atskirtiems vaikams

1. Nediskriminavimas:

Vaikai naudojami vienodomis globos paslaugomis valstybės teritorijoje, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, amžiaus ar migranto statuso

2. Atsakomybė ir atskaitomybė:

Vaikai gali pasikliauti globos sistemomis, kurios turi aiškų reglamentavimą, atsakingą instituciją bei veikiantį stebėsenos ir atskaitomybės mechanizmą

3. Nepriklausomumas ir nešališkumas:

Vaikai gali priklausyti nuo to, kad jų globėjas bus nepriklausomas ir nešališkas priimdamas sprendimus, atitinkančius geriausias vaiko interesus

4. Į vaiką orientuotas požiūris:

Vaikų teisės yra gerbiamos, saugomos ir įgyvendinamos

5. Vaikų dalyvavimas:

Vaiko teisė būti išklaustyta gerbiama, informuojant vaiką jiems suprantamu būdu apie globos priemonių taikymo sritį ir prieinamas paslaugas bei paramą, suteikiant jiems galimybę pasisakyti, skųstis ir daryti įtaką, taip pat tinkamai įvertinama atsižvelgiant į vaiko požiūrį

6. Kokybė:

Vaikus remia ir jiems padeda kvalifikuoti, nuolat apmokomi ir tinkamą paramą gaunantys globėjai, kurie turi pakankamai laiko veiksmingai reaguoti į jų poreikius

7. Bendradarbiavimas ir tvarumas:

Vaikai gali priklausyti nuo globos sistemų, kurios yra neatsiejama nacionalinės vaikų apsaugos sistemos dalis, joms skiriama pakankamai žmogiškųjų bei finansinių išteklių, jos veiksmingai stebimos ir veikia kaip tarpininkai tarp vaiko ir kitų įstaigų ar asmenų, kurie yra atsakingi už veiksmus jų atžvilgiu

Įvadas į Standartus

2019 m. rugsėjo mėn. ES finansuojamo projekto apie globą „ProGuard“ rezultatai buvo perduoti EGN, vienas iš svarbių šio projekto rezultatų buvo įrankis, kurį nacionalinės globos sistemos gali naudoti, kad įvertintų, ar jų pačių sistema atitinka bendruosius skaidriai apibrėžtus Europos nelydimų vaikų globos standartus, taikomus migruojantiems nelydimiems vaikams, kurią nacionalinės globos sistemos gali naudoti, kad įvertintų, ar jų sistema atitinka reikalavimus.

Rengiant standartus bei „ProGuard“ projekto įrankį, kaip partneriai konsultavo kelios EGN narės, taip pat EGN bei kitos regioninės suinteresuotosios šalys (įskaitant Komisiją, FRA ir EUAA). Standartai, kurie yra šio įrankio dalis, vėliau buvo įtraukti į EGN 2020-2021 m. darbo planą ir aptarti trečiojo EGN tinklo susitikimo 2021 m. rugsėjo mėn. metu. Siūlome, kad šie standartai dabar tarnautų kaip EGN standartai, kuriais būtų remiamasi EGN veikloje.

EGN standartuose išdėstyti pagrindiniai principai, kuriais vadovaujamosi teikiant globos paslaugas nelydimiems vaikams ES. Jie grindžiami ES Pagrindinių Teisių Chartijos nuostatomis bei JT Vaiko teisių konvencija. Pagrindiniai šaltiniai yra Europos Komisijos ir Pagrindinių teisių agentūros (FRA) vadovas dėl vaikų, netekusių tėvų globos, globos bei ES finansuojamas projektas „ProGuard“.

Standartuose pažymima, kad ES valstybėse narėse naudojami skirtingi nelydimų vaikų globos modeliai. Tai priklauso nuo to, kaip tam tikroje šalyje vyksta nelydimų ir atskirtų vaikų priėmimas ir priežiūra, nuo kitų susijusių subjektų dalyvaujančių tame procese vaidmenų, bei nuo to kiek nelydimų vaikų paprastai priima valstybė. Europos globos tinklo(EGN) standartai nenustato vienodo modelio, kaip teikti globos paslaugas bet veikiau pateikia bendrus principus, kuriuos kiekviena valstybė gali pritaikyti savo nacionalinio globos modelio įgyvendinimo procese.

ProGuard

„ProGuard“ sukūrė rodiklius (ir subrodiklius), kurie leidžia globos sistemai nustatyti kiek ji atitinka standartus šiais trimis reguliavimo aplinkos (teisė ir politika) aspektais, kurie apima sistemą, būdą kaip globos sistema yra valdoma ir tipinę globėjų praktiką. (žr. toliau ProGuard PAS įrankį.)

EGN standartai:

- Padeda EGN nariams stiprinti globos sistemą savo šalyse
- Padeda EGN viduje keistis informacija apie globos praktiką visoje Europoje
- informuoti EGN apie gerosios praktikos ir gebėjimų ugdymą
- Sustiprinti EGN indėlį Europos politikos formavime

Standartai gali būti periodiškai atnaujinami EGN tinklo viduje, siekiant išplėsti rodiklius atsižvelgiant į besikeičiančius teisės aktus, politiką ir praktiką. Tokiu būdu Standartai tampa pagrindiniu šios srities žinių, patirties ir kompetencijos saugykla. Jie yra pagrindinis praktinis šaltinis visoms šioje srityje dirbančioms suinteresuotosioms šalims.

Standartuose vartojamų pagrindinių terminų žodynelis

Nelydimi ir atskirti vaikai:

Jaunesni nei 18 metų vaikai, kurie atvyksta į valstybių narių teritoriją nelydimi už juos atsakingo suaugusiojo arba pagal įstatymus ar atitinkamos valstybės narės praktiką, tol, kol jis ar ji nėra faktiškai neperimtas tokio asmens globos; taip pat apima vaiką, kuris yra paliktas nelydimas po to, kai jis atvyko į valstybių narių teritoriją.

Globa:

Vaiko apsaugos priemonė, kuria siekiama apsaugoti geriausius vaiko interesus, bendrą gerovę bei atstovaujant papildyti vaiko teisinį veiksnumą, kai jis ribojamas pagal įstatymą. Globa užtikrina įstatymais numatytą vaiko atstovavimą visuose teismo procesuose taip pat, kaip tėvai atstovauja savo vaikui (šaltinis: FRA gairės, JT Vaiko teisių komiteto bendrasis komentaras Nr. 6 ir JT alternatyvios vaikų globos gairės).

Globėjas:

Globėjas yra nepriklausomas asmuo, kuris rūpinasi vaiko interesais ir bendrą gerovę ir šiuo tikslu papildo vaiko teisinį veiksnumą, kai jis ribojamas pagal įstatymą. Globėjas veikia kaip įstatyminis vaiko atstovas visuose teismo procesuose taip, kaip ir vienas iš tėvų atstovauja savo vaikui (šaltinis: FRA gairės, JT Vaiko teisių komiteto Nr. 6 ir JT alternatyvios globos gairės). Kai kuriuose ES dokumentuose ir nacionalinėse sistemose vartojamas atstovo terminas, ypač kai dėmesys skiriamas paramai vaikams administracinėse arba teisminėse procedūrose. Kai kuriose šalyse atstovo teismo proceso tikslais ir asmens, remiančio vaiką globos ir gerovės srityje, vaidmenys derinami, kartais jie yra atskiri. Kartais vieno ar kito vaidmens - arba abiejų - sistemoje nėra. Globėją galima atskirti nuo kvalifikuoto teisininko ar kito teisės specialisto, kuris teikia teisinę pagalbą, kalba vaiko vardu ir teisiškai jam atstovauja rašytiniuose pareiškimuose ir asmeniškai administracinėse ir teisminėse institucijose baudžiamajame, prieglobsčio ar kitame teisiniame procese, kaip numatyta nacionalinėje teisėje.

Valdymo sistema:

Sistema, kuri turėtų būti įdiegta globėjų valdymui bei administravimui. Ji apima subjekto, kuriam patikėtas globėjų valdymas, paramos ir priežiūros funkciją ir bendradarbiavimo su kitais subjektais tinklą, kuris turėtų būti sukurtas. Toks subjektas gali būti agentūra, fondas, NVO arba teismų sistema. Kai kuriose šalyse valdymo sistemą gali sudaryti keli skirtingi elementai, pavyzdžiui, institucija, kuri skiria globėją, įstaiga, kuri įdarbina ir prižiūri globėjus, ir organizacija, kuri rengia ir remia globėjus.

